

LITTERATUR

Ebbe Linde, Ur den magiska kitteln. Bonnier. 2:—.

Det är svårt att bringa Ebbe Lindes bok under någon gemensam formel. Den innehåller en förbryllande mängd av inbördes disparata element: dikter, prosafragment, fabler, dramatiska utkast samt — allra sist — ett försök till filosofisk dialog i Platons stil. Det är nästan lite för mycket av det goda på en gång, och man skulle nog hellre ha sett om Linde den här gången hade nöjt sig med publicerandet av dikterna som åtminstone för undertecknad framstår som det centrala i boken. Man återfinner här mycket av det som gjorde Lindes förstlingsverk "Bräsch" till en sådan stark upplevelse: uppslagsrikedom, intellektuell rörlighet och en vaken iakttagelse av yttervärlden. Samtidigt har författarens livsinställning fördjupats, om också den sociala rotlösheten och pessimismen framträder tydligare. Lindes "radikalism" yttrar sig oftare som ett hånfullt grimaserande än som en positiv framtidstro. Med saknad ser man att hans starkaste sociala dikt, den i Clarté publicerade "Balladen om riddaren och den teknologiske knapen" inte fått vara med i samlingen.

A. L.

Gunnar Ekelöf, Sent på jorden. Dikter. Spektrums förlag. 3:—.

Gunnar Ekelöf introducerar i svensk lyrik en konstrikning som brukar kallas för surrealismen och vars mest utmärkande kännetecken torde vara att den i dikten kräver ett större utrymme åt det omedvetna själslivets manifestationer, åt de fria infallen och associationerna — "språket bortom logiken". D. v. s. detta är åtminstone skolans teoretiska program. I praktiken har de surrealistiska diktarnas "fria" associationer visat en påfallande benägenhet att på ett tämligen stereotypt sätt kretsa kring morbida dödsfantasier och ett perverst frässande i allsköns skräckskildringar och gräsligheter. Det hela är så tillvida ointressant nog, och man gör sig knappast skyldig till någon överdrift om man karaktäriserar "ismen" ifråga som ett nytt exempel bland många på borgarkulturens fortskridande inre förruttnelseprocess.

Också hos surrealismens första svenske representant återfinner man mycket av skolans frånstötande drag: hela uppsättningen av unken gravluft, stinkande liktravar och utrunna inälvor. Men Gunnar Ekelöf har gudskelov inte bara detta att bjuda på. Det finns i hans diktsamling även ett ärligt drag av djup och uppriktig mänsklig förtvivlan, av äckel och leda vid hela den kapitalistiska kulturen och dess urartning. I enstaka dikter, sådana som "Kosmisk sömngångare" och "Apo-teos", kan detta drag få levande poetiska uttryck som griper och övertygar. "Ge mig gift att dö eller drömmar att leva" — det är den bön som författaren själv riktar till tillvaron. För mänskligheten i dess helhet finns det just nu endast en dröm som pekar framåt mot livet: socialismen. Finns det något hopp om att Ekelöf en gång skall upptäcka den? A. L.

Harald Rue, Satire og karikature. Monde 1930.

Konsthistorien har intill de allra senaste åren endast sysslat med en kronologisk och formal framställning av konsten. Först med tysken Hausenstein (Bild und Gemeinschaft 1920) fick konstens sammanhang med tiden en genial framställare och i de sista åren har i olika länder (även i de nordiska t. ex. genom Broby-Johansen, Rue m. fl.) den marxistiska konstuppfattningen gjort sitt insteg.

Rues bok är en klar och koncis framställning av konstens förhållande till samhället, sådan konsten framträder i satiren. Rue skiljer skarpt mellan satiren, som är ett positivt och aktuellt angrepp, karikatyren, som förvränger utan hänsyn till sanningen, och humoresken, som är passivt skämtsamt.

Efter att ha gjort dessa med exempel från alla länders konst illustrerade distinktioner ger Rue en historisk överblick från reformationen till våra dagar. Denna historik har rubriken "Dansk satirisk kunst" men går i verkligheten långt över denna snäva begränsning och behandlar i synnerhet den spanska, franska och tyska skämtpressen under 1800- och 1900-talen. Historiken utgör ett klart svar på frågan: hur mycket har konsten förstått av det väsentliga i tiden och hur ställer den sig till detta.

Särskilt gläder det en konsthistoriker, som under en termin åhört föreläsningar vid Stockholms Högskola om Goya utan att i dem Goyas sociala inställning berörts med ett enda ord, att få Caprichos och Desastres de la guerra klarlagda som ett försök att belysa människosinnets nattsidor.

Bildmaterialet är utmärkt men borde ha varit rikligare, när man betänker att denna slags teckningar är mycket svåråtkomliga, spridda som de är i många årgångar av olika tidskrifter.

A. G. E.

Pierre Ganiwet:

Revolutionens Spanien

är dagens aktuellaste bok.

Pris Kr. 1:30

FEDERATIVS-STOCKHOLM 1